

Bevarandeplan för Natura 2000-området **Brosjön**

Enligt 17 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken m.m.

Administrativa data

Områdeskod och namn: SE0610152 Brosjön

Areal: 236 ha

Kommun: Säffle

Lägesbeskrivning: Brosjön ligger utmed väg E45 ca 9 km norr om Säffle.

Områdestyp: Utpekat enligt fågeldirektivet

Arter enligt fågeldirektivet:

- **A021 Rördrom *Botaurus stellaris* (föreslås utgå)**
- **A038 Sångsvan *Cygnus cygnus***
- **A043 Grågås *Anser anser***
- **A052 Kricka *Anas crecca***
- **A053 Gräsand *Anas platyrhynchos***
- **A056 Skedand *Anas clypeata***
- **A081 Brun kärrhök *Circus aeruginosus***
- **A094 Fiskgjuse *Pandion haliaetus***
- **A119 Småfläckig sumphöna *Porzana porzana***
- **A122 Kornknarr *Crex crex* (föreslås utgå)**
- **A127 Trana *Grus grus***
- **A142 Tofsvipa *Vanellus vanellus***
- **A151 Brushane *Philomachus pugnax***
- **A153 Enkelbeckasin *Gallinago gallinago***
- **A156 Rödspov *Limosa limosa***
- **A158 Småspov *Numenius phaeopus* (föreslås utgå)**
- **A160 Storspov *Numenius arquata***

- **A161 Svartsnäppa *Tringa erythropus***
- **A162 Rödbena *Tringa totanus***
- **A164 Gluttsnäppa *Tringa nebularia***
- **A165 Skogssnäppa *Tringa ochropus***
- **A166 Grön bena *Tringa glareola***
- **A168 Drillsnäppa *Actitis hypoleucos* (föreslås utgå)**
- **A338 Törnskata *Lanius collurio* (föreslås utgå)**

Skyddsstatus enligt Natura 2000:

Regeringen förklarade området som ett särskilt skyddsområde (SPA): Januari 2002

Berörda fastigheter: Säffle kommun: Hammar 1:18, Bro-Godås 2:1, Östbro 14:1, Mellbyn 1:4

Ägandeförhållanden: Privat

Beskrivning av områdets bevarandevärden

Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Det främsta bevarandesyftet med Natura 2000-området Brosjön är att bevara områdets hävdade strandängar och våtmarker så att områdets viktiga roll som både häckningsplats och rastlokal bibehålls, främst för utpekade arter men även andra hävdgynnade arter. Vid målkonflikter ska naturvärden knutna till de utpekade hävdberoende strandängsarter prioriteras.

Prioriterade bevarandeåtgärder

För att säkerställa att de utpekade Natura 2000-arterna bevaras är det nödvändigt att både slåtter och bete kontinuerligt bedrivs i stor omfattning inom området. Områden som är iordningställda för bete och slåtter ska inte växa igen. Också den restaurerade våtmarksarealen i söder ska bibehållas, inklusive de öppna vattenspeglar som finns (vattendomen ska följas).

Områdesbeskrivning

Området kring Brosjön är en gammal kulturbygd och hör till ett av Värmlands tidigast bebodda områden. Fornlämningar förekommer både i norra delen av området och precis söder om området. Brosjön är en grund, vegetationstäckt sjö som översvämmas regelbundet vår och höst samt i samband med höga vattenflöden, t ex efter långvarigt regn. Mestadels har dock Brosjön karaktären av en mycket stor våtmark med en vegetation som domineras av höga gräs- och starrarter samt kaveldun och gul svärdsilja. Bladvass finns i relativt liten omfattning. Videbuskar finns i några samlade partier, på vallarna till de invallade våtmarkerna i söder, samt enstaka solitära buskage i kanterna av den öppna våtmarken. Runt Brosjön finns ett varierat skogs- och odlingslandskap med en större restaurerad betesmark som angränsar i sydväst. Sjöns tillrinningsområde (delar av Värmlandsnäs) består av ca 12 000 ha, varav ca 30 % utgörs av jordbruksmark. Vattenflödet går oftast mycket långsamt från söder till norr genom den oreglerade ån Slöan.

Stora delar av området hävdas genom slåtter och bete vilket är nödvändigt för att gynna utpekade fågelarter. Kartor från slutet av 1800-talet visar att Brosjön under lång tid nyttjats som slåtter- och betesmark. I takt med jordbrukets rationalisering under senare delen av 1900-talet har hävden av området mer eller mindre upphört vilket medfört ett tillstånd av förbuskning och igenväxning. 1998 startade ett restaureringsarbete i syfte att återskapa tidigare betade områden i Brosjöns östra delar. Den restaurerade marken ingår nu i miljöstödet som naturbetesmark. Ytterligare ca 140 ha har restaureras till slåtter- och betesmark inom projektet Foder och Fägring (2010-2014), ett LIFE-projektet finansierat av bl.a. EU. Markägarna i områdets södra del har 2014/2015 skapat ca 40 ha våtmarker med tillhörande vattenspeglar, utmed vars stränder markägarnas betesdjur ska hålla våtmarksområdena fria från igenväxning.

Brosjön är sedan länge en välkänd och dokumenterat värdefull lokal för häckande och rastande våtmarksfåglar. Totalt har över 200 arter observerats i området varav cirka 40 arter häckar regelbundet i våtmarksområdet. I de närmaste omgivningarna, odlingslandskapet och i kantonen mot runtomliggande skogsmark, tillkommer ett 40-tal arter som häckfåglar. En måsfågelkoloni i området skulle kunna innebära ytterligare möjligheter för fler häckande par, men även andra känsliga arter, då kolonin varnar mot hot och utgör ett skydd mot bopredatorer.

Andra arter gynnas också av de hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas. Söan/Tarmsälven är oreglerad vilket gör Brosjöns strandängar till ett potentiellt viktigt lekområde för gäddan som minskar generellt i Väneren. Bottenfaunalivet i området är rikt och det finns bland annat flera snäckarter som indikerar en oförsurad miljö. Det rika bottenlivet är en av de faktorer som gör Brosjön till en värdefull fågelokal. Här finns även för regionen ovanliga insekter kopplade till strandängar, i viss mån hävdade sådana, t.ex. vit tigerspinnare och bred trollslända.

Brosjön är ett omtyckt utflyktsmål för naturintresserade turister, skolbarn och bybor. Området har stor potential att bli ett intressant utflyktsmål för en bredare målgrupp med sitt strategiska läge intill E 45 och järnvägen mellan Göteborg och Karlstad.

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Tabell 1. I tabellen anges de fåglar som anmälts enligt bilaga 1 i fågeldirektivet samt övriga våtmarksfåglar som skyddas enligt fågeldirektivet.

Kod	Art
A021	Rördrom <i>Botaurus stellaris</i> (föreslås utgå**)

A038	Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>
A043	Grågås <i>Anser anser</i> Δ
A052	Kricka <i>Anas crecca</i> Δ
A053	Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i> Δ
A056	Skedand <i>Anas clypeata</i> Δ
A081	Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>
A094	Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>
A119	Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>
A122	Kornknarr <i>Crex crex</i> (föreslås utgå**)
A127	Trana <i>Grus grus</i>
A142	Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i> Δ
A151	Brushane <i>Philomachus pugnax</i>
A153	Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i> Δ
A156	Rödspov <i>Limosa limosa</i> Δ
A158	Småspov <i>Numenius phaeopus</i> (föreslås utgå**) Δ
A160	Storspov <i>Numenius arquata</i> Δ
A161	Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i> Δ
A162	Rödbena <i>Tringa totanus</i> Δ
A164	Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i> Δ
A165	Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i> Δ
A166	Grön bena <i>Tringa glareola</i>
A168	Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i> (föreslås utgå**) Δ
A338	Törnskata <i>Lanius collurio</i> (föreslås utgå**)

** Inrapporterad art som har beslutats av regeringen och är registrerad hos EU. Senare utförda inventering av länsstyrelsen visar på att arten inte finns i området. Rapporteras vid nästa uppdatering.

Δ= Övrig våtmarksfågel

Beskrivning av utpekade arter

A021 Rördrom

Förekomst

Rördrommen kräver grunda vikar med bladvass och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Arten är vanlig i Vänerns vassrika vikar även om den är rödlistad nationellt. Förutsättningarna för rördromens livsmiljö saknas vid Brosjön, framförallt stora vassområden. Den förekommer inte årligen i området och arten föreslås utgå.

A038 Sångsvan

Förekomst

Sångsvan häckar i grunda, vegetationsrika vatten och kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen. Sångsvan är störningskänslig både vid häcknings- och rastlokaler. Populationsutvecklingen har varit mycket positiv under de senaste 30 åren och det svenska beståndet uppskattas till omkring 5 400 par. Arten är dock fortfarande tämligen sällsynt på kontinenten varför Sverige har ett stort ansvar för den inom EU. Vid Brosjön häckar ett par årligen och hundratals nyttjar området som rastlokal.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd

För att sångsvan ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör de grunda, vegetationsrika vattenspeglar som finns idag kvarstå. Vattenspeglarna bibehålls

genom att den etablerade våtmarksarealen regelbundet sköts, d.v.s. att vallar, inlopp och utlopp underhålls. De stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slåtter- och betesmark.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive grunda sjöar med gott om undervattensvegetation, i en omfattning som tillåter sångsvanen att förekomma med minst ett häckande par. De, under vår och höst, översvämmade strandängarna ska i motsvarande dagens omfattning hävdas genom slåtter och/eller bete så att hundratals rastande sångsvanar ska kunna nyttja området under våren.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är idag gynnsamt.

A043 Grågås

Förekomst

Grågås häckar i en mängd olika biotoper i anslutning till vatten som våtmarker, små och stora sjöar, eller vid kusterna. Grågåsen nyttjar Brosjön både som häckningslokal och som rastlokal. Vid Brosjön häckar arten årligen med mellan ett och fem par, och tusentals nyttjar området som rastlokal.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd

För att grågås ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör de vattenspeglarna som finns idag kvarstå. Vattenspeglarna bibehålls genom att den etablerade våtmarksarealen regelbundet sköts, d.v.s. att vallar, inlopp och utlopp underhålls. De stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slåtter- och betesmark.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive grunda sjöar med gott om undervattensvegetation, i en omfattning som tillåter grågåsen att förekomma med minst fem häckande par. De, under vår och höst, översvämmade strandängarna ska i motsvarande dagens omfattning hävdas genom slåtter och/eller bete så att tusentals rastande grågäss ska kunna nyttja området under våren.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är idag gynnsamt.

A052 Kricka, A053 Gräsand, A056 Skedand

Förekomst

Kricka och gräsand häckar allmänt i hela landet medan skedand häckar mer sparsamt främst i de södra och östra delarna av landet. Brosjön utgör en lämplig biotop för kricka, gräsand och skedand. Arterna förekommer årligen i Brosjön som rastfåglar. Kricka och gräsand häckar i området men det är fortfarande oklart om skedand häckar här. Under 2014 sågs flyktelekar av två skedandshanar och en osäker observation av en möjlig ungfågel observerades i augusti 2014. Antalet häckande par av dessa arter är omöjligt att avgöra mot bakgrund av områdets

storlek och karaktär, men inventeringar visar att antalet rastande krickor och gräsänder är färre idag än under 70-talet. Med största sannolikhet beror inte minskningen på förutsättningarna i Brosjön utan andra omvärldsfaktorer. För gräsand finns det beskrivet förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd, bevarandemål och bevarandetillstånd (se nedan).

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd

För att gräsand ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör de vattenspeglarna som finns idag kvarstå. Vattenspeglarna bibehålls genom att den etablerade våtmarksarealen regelbundet sköts, d.v.s. att vallar, inlopp och utlopp underhålls. De stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slåtter- och betesmark.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive grunda sjöar med skyddande vattenvegetation, i en omfattning som tillåter gräsanden att häcka årligen. De, under vår och höst, översvämmade strandängarna ska i motsvarande dagens omfattning hävdas genom slåtter och/eller bete så vattenspeglar i hela området kan nyttjas för häckning.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är idag gynnsamt.

A081 Brun kärrhök

Förekomst

Den bruna kärrhöken har sin huvudsakliga utbredning i det mellansvenska sjölandskapet, men är även väl spridd i södra Sverige. Den är starkt knuten till eutrofa sjöar men förekommer även i näringsrika vikar av större sjöar, t.ex. Vänern. Vid Brosjön ses ofta brun kärrhök seglande över strandängarna. Här finns årligen minst ett häckande par men troligen är det fler häckande par utanför området som också nyttjar de stora strandängarna som jaktmarker.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd

För att brun kärrhök ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt är det viktigt att artens livsmiljö bibehålls med lämpliga häckningsplatser t.ex. bestånd av bladvass eller annan skyddad hög vegetation av gräs och halvgräs. Habitatkraven omfattar även jaktmarkerna, som vanligtvis utgörs av närliggande betesmarker, strandängar och odlade fält, där det bör finnas gott om bytesdjur i form av t.ex. gnagare, grodor och fågelungar.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive bestånd av bladvass eller annan skyddad hög vegetation av gräs och halvgräs, så att arten häckar med minst ett par. De närliggande betesmarker och strandängar i området ska hävdas genom slåtter och/eller bete så att de även fortsättningsvis utgör lämpliga jaktmarker.

Bevarandetillstånd

Den bruna kärrhöken har en ökande trend i landet och regionen. Antalet fåglar begränsas inom området av dess storlek samt mängden lämpligt habitat, men i förhållande till dessa faktorer bedöms arten ha gynnsamt bevarandetillstånd.

A094 Fiskgjuse

Förekomst

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde och fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag. Under häckningssäsong är arten en daglig besökare vid Brosjön även om det inte finns lämpliga häckningsplatser inom området. Sannolikt handlar det om fåglar från flera olika revir i närområdet.

A116 Småfläckig sumphöna

Förekomst

Den småfläckiga sumphönan är spridd i näringsrika våtmarksområden över Götaland och Svealand, samt längs norrlandskusten. Fåglarna lever ett tillbakadraget liv bland vegetationen och beståndsuppskattningar utgår helt ifrån antalet spelande hanar. Artens snäva biotopval gör att den är ovanlig, rödlistad i kategorin sårbar (VU), och man uppskattar att det finns ca 270 spelande hanar årligen i Sverige. I Brosjön har enstaka exemplar av arten observerats nästan årligen, men mörkertalet är nog stort. Efter restaureringen av området (LIFE Foder & Fägring 2010-2014) observerades 11 spelande hanar 2014.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd

För att småfläckig sumphöna ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt behöver det finnas sammanhängande gräsmarker i våta till fuktiga miljöer som inte är slagna i början av juli. Det ska finnas tillgång till grunda, vegetationsrika vattenspeglar där de finner skydd och föda. Vattenspeglarna bibehålls genom att den etablerade våtmarksarealen regelbundet sköts, d.v.s. att vallar, inlopp och utlopp underhålls. De stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slåtter- och betesmark.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive strandängar i motsvarande dagens omfattning som hävdas genom slåtter och/eller bete, samt grunda sjöar med gott om vattenvegetation. Arten ska förekomma årligen i området.

Bevarandetillstånd

Småfläckig sumphöna är rödlistad i landet och dess livsmiljö tenderar att minska. Arten förekom i mitten av 1900-talet årligen i Brosjön vilket den inte gör idag. Omfattande restaureringar har just avslutats vid Brosjön och det återstår att se om arten återigen nyttjar området årligen. Förhoppningsvis kan vi konstatera häckningar i framtiden, men i dagsläget har arten inte gynnsamt tillstånd vid Brosjön.

A122 Kornknarr

Förekomst

Artens viktigaste biotoper utgörs av fuktiga, trädfräa ängsmarker där växtligheten domineras av gräs- och starrarter. Enstaka spridda buskar eller små vassruggar kan nyttjas av revirhävdande hanarna. Arten förekommer även på odlad mark som klöverfält, betesvallar och sädes fältförutsatt att jordbruket är något så när småskaligt med rikligt utbud av impediment och kantzoner.

Förutsättningarna vid Brosjön är inte optimala då det oftast är för blött. Mot bakgrund av att arten är rödlistad (NT), att dess livsmiljöer är starkt minskande och att arten är östlig i sin utbredning kommer inte Brosjön kunna utgöra någon lämpligt område för arten. Kornknarr hördes vissa år under 1960- och 70-talen, men inga observationer finns noterade i det nationella rapporteringssystemet (Artportalen) under de senaste 35 åren. Inga observationer gjordes heller under de riktade inventeringarna 2005, 2010, 2013 och 2014. Arter föreslås utgå.

A127 Trana

Förekomst

Tranan häckar på bl.a. sankar sjö- eller havsstränder och andra större eller mindre våtmarker där de har möjlighet att bygga boet på störningsfria platser oåtkomligt för marklevande rovdjur. Tranan nyttjar Brosjön både som häckningsplats och som rastlokal. Under 2000-talet har ett par häckat årligen men i om med att våtmarksområdet är så pass stort borde det kunna rymma fler par. På våren kan man se stora flockar med hundratals tranor som rastar.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetilstånd

För att tranan ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör de stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slätter- och betesmark.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arten lämpliga livsmiljöer, inklusive strandängar i motsvarande dagens omfattning som hävdas genom slätter och/eller bete. Arten ska häcka årligen i området.

Bevarandetilstånd

För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige och den har ökat markant de senaste 20 åren. Bevarandetilståndet i Brosjön är idag gynnsamt.

A142 Tofsvipa, A151 Brushane, A153 Enkelbeckasin, A156 Rödspov, A158 Småspov, A160 Storspov, A161 Svartsnäppa, A162 Rödbena, A164 Gluttsnäppa, A165 Skogssnäppa, A166 Grönben

Förekomst

Vad gäller tofsvipa, brushane, enkelbeckasin, rödspov, småspov, storspov, svartsnäppa, rödbena, gluttsnäppa, skogssnäppa och grönben så är hävdade strandängar en miljö som nyttjas som rastlokaler, och ibland även som häckningslokaler. För tofsvipa, brushane (sydlig), enkelbeckasin, storspov och rödbena så är minskningen av arealen hävdade strandängar ett stort problem. För övriga vadare är andra häckningsmiljöer viktigare vilket gör de mindre känsliga för upphörd hävd. Det är ett stort antal faktorer som påverkar hur många individer av dessa arter som noteras varje år vid Brosjön, som inte har med miljön vid Brosjön att göra. Speciellt bland de rastande arterna men även till viss mån av de häckande. Generellt minskar de hävdade strandängarna i landskapet och man kan därför argumentera för att den fortsatta hävden av området är viktig även för dessa arter. Vid Brosjöns stora sammanhängande strandängar förekommer samtliga arter, vissa arter dock inte årligen. Tofsvipa rastar i området och kan vissa år ses i tämligen stora numerär upp mot 150 individer. Arten tillhör häckfåglarna i Brosjön och det finns över 20 revir i området. Brushanen rastar

årligen i området men inte i så stor omfattning, har man tur kan man se över 20 st. samtidigt. Enkelbeckasin är en karaktärsart för området och häckar med över 40 revir. Med tanke på områdets storlek och beskaffenheter vad gäller vegetation och bärighet, så är det omöjligt att räkna in alla enkelbeckasiner. Rödspov och småspov rastar högst sporadiskt vid Brosjön och är inte årlig i området. Storspov har tidigare tillhört häckfågeln vid Brosjön men på senare år finns inga indikationer på att arten häckar här. Dock ses enstaka individer årligen i området. Svartsnäppa är en sällsynt och sparsamt rastare som noteras varje år i området men i små antal. Rödbenan tillhörde tidigare häckfågelfaunan vid Brosjön (1970-talet) men på senare år finns få indikationer på häckning, möjligen ett par 2005 och ett 2014. Arten noteras årligen från området så med tanke på områdets storlek och beskaffenheter vad gäller vegetation och bärighet, så är det möjligt att arten förbises. Gluttsnäppa rastar årligen i området men inte i så stor omfattning, har man tur kan man se 10-15 st. samtidigt. Skogssnäppa nyttjar området både som rastlokal och som häckningslokal. Den rastar dock inte i någon nämnvärd omfattning men den häckar med 3-4 par. Grönbenan rastar främst under vårflyttningen då den kan vara den talrikaste rastande vadaren i området med numerär över 100 individer. Dock finns inga indikationer på att arten häckar i området.

För tofsvipa, enkelbeckasin och skogssnäppa finns det även beskrivet förutsättningar för gynnsamt bevarandetilstånd, bevarandemål och bevarandetilstånd (se nedan).

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetilstånd

För att tofsvipa, enkelbeckasin och skogssnäppa ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör de stora, öppna, hävdade strandängarna som regelbundet översvämmas vår och höst ska finnas kvar i dagens omfattning genom att området sköts som slåtter- och betesmark. Det är också viktigt att den i söder etablerade våtmarken, inklusive vattenspeglar, bibehålls genom att den etablerade våtmarksarealen regelbundet sköts, d.v.s. att vallar, inlopp och utlopp underhålls.

Bevarandemål

Inom Natura 2000-området Brosjön ska finnas för arterna lämpliga livsmiljöer, inklusive strandängar i motsvarande dagens omfattning som hävdas genom slåtter och/eller bete. Arterna ska häcka årligen i området och både tofsvipa och enkelbeckasin med över 20 par vardera.

Bevarandetilstånd

För närvarande finns ett överhängande hot mot arterna i Sverige eftersom arealen hävdade strandängar radikalt minskat de senaste 50-100 åren, men ingen av arterna är än så länge med på den nationella rödlistan. Bevarandetilståndet för arterna i Brosjön är idag gynnsamt.

A168 Drillsnäppa

Förekomst

Drillsnäppan är en livlig fågel som lever vid vatten, såväl inne i landet som ute vid kusterna. Dess föda består av maskar, insekter och insektlarver som den antingen fångar i luften eller plockar utmed stränderna. Drillsnäppan har minskat i snabbt takt i landet den senaste tiden och har därför tagits med i den nationella rödlistan under kategorin nära hotad (NT). Arten ses årligen vid Brosjön i enstaka exemplar, men ingen häckning har konstaterats. Arten föreslås utgå.

A338 Törnskata

Förekomst

Törnskatan lever i öppna gräsmarker med tillgång till rika insektsförekomster på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. Dessutom krävs tämligen stora arealer då arten kan hävda revir inom ett område i storleksordningen 5 ha. Törnskatan har uppvisat en mycket kraftig tillbakagång under de senaste 25 åren men är ännu inte upptagen på den nationella rödlistan. Arten ses årligen vid Brosjön i enstaka exemplar, men ingen häckning har konstaterats. Mot bakgrund av att Brosjöns blöta strandängar inte är optimala livsmiljöer och att förekomsten är så sporadisk föreslås arten utgå.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Det övergripande hotet mot fåglarna är uteblivna översvämningar, utdikning och igenväxning p.g.a. utebliven eller otillräcklig hävd (bete och slåtter). Igenväxning av strandängarna och de grunda våtmarkerna sker snabbt då hävden upphör eller är otillräcklig. Strandängens flora kommer vid igenväxning att bli artfattig och domineras av konkurrensstarka arter.

Förutsättningar för insektsliv och övrig lägre fauna försämras. Därmed blir tillgången på föda (fröer, skott, insekter, vattenorganismer) sämre för våtmarkens häckande och rastande fågelarter.

Häckande våtmarksfågelarter (framförallt vadare) är känsliga för förekomsten av buskar och träd eftersom de då utsätts för en högre ung- och äggpredation från t.ex. kråkfåglar som utnyttjar buskar och träd som utkiksposter.

Det är viktigt att bibehålla permanenta vattenytor för vattenlevande arter t.ex. änder samt arter som är beroende av fiskevatten t.ex. fiskgjuse. I vattenytornas utkanter finns goda förutsättningar för en ”blå bård” som innehar en nyckelroll i de anlagda sjöarnas ekosystem.

Brosjön ligger mycket strategiskt nära riksväg 45 och järnvägen. Många människor passerar dagligen och åtskilliga stannar för att rasta eller för att ta del av naturvärdena i området. Hotbild i form av störning gäller både häckande och rastande fågelarter. Saknas anordningar (leder, fågeltorn) för friluftslivet finns risk för störning.

Övriga negativa faktorer och verksamheter:

- Alltför tidig slåtter
- Exploatering av marken för t ex större anläggningar och byggnader, dränering av våtmarker, etc.
- Försurning utgör hot mot flera av arterna. Dels genom utarmning av fiskbestånd (minskad födotillgång för ett flertal fågelarter), dels genom ökad risk för exponering av giftiga metaller.
- ”Nya” miljögifter, t ex bromerade flamskyddsmedel
- Illegal förföljelse och otillåten jakt, både nationellt och internationellt
- Negativa biotopförändringar i övervintringsområde
- Mink

Gällande regelverk och bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2015

- Miljöstödsersättningar kan sökas för bete/slätter för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från landsbygdsprogrammet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar). Delar av Brosjön omfattas idag av miljöstöd för naturbetesmarker.
- Samrådspplikt gäller enligt 12 kap 6 § MB för t.ex. skogsbruksåtgärder.
- Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap 28 a § MB). *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Fågelarterna är fredade (3 § Jaktlagen 1987:259). Fredningen gäller också deras ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen är alla vilda fåglar fridlysta. Detta innebär att både fåglarna och deras ägg är skyddade samt även deras fortplantningsområden och deras viloplats. Skyddet gäller särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.
- För markavvattning råder förbud enligt 11 kap. miljöbalken.
- Anmälningssplikt eller tillståndssplikt för vattenverksamhet råder enligt 11 kap. miljöbalken.
- Brosjön berörs av ett avvattningsföretag i södra delen omfattande den anlagda våtmarken.
- Strandskydd råder enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken generellt i sydöstra delen och utökat i resterande delar.
- Vid skötsel av jordbruksmark skall hänsyn tas till naturvårdens intressen (12 kap. 8-10 §§ miljöbalken). Länsstyrelsen kan meddela föreskrifter om hänsyn för växt- och djurliv.
- Bekämpningsmedel och gödningsmedel får inte användas i närheten av ytvatten (SFS 1998:947 och SNFS 1997:2).
- Fiskerilagen 2 kap. 16 § innebär krav på tillstånd för utsättning av både fisk och kräftor.
- Länsstyrelsen i Värmland har delvis nyttjanderätt för de ingående fastigheterna för att kunna säkra framtida skötsel av området.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Fortsatt hävd är en grundförutsättning för att bevara Brosjön som en värdefull fågellokal. Detta har staten åtagit sig i och med att området är föreslaget till Natura 2000. Genom specialprojekt som Foder och Fägring (2010-2014) tar Länsstyrelsen ansvar för att områdets skötsel ska utvecklas i samarbete med markägarna. Länsstyrelsen samarbetar även med kommunen vad gäller besöksanordningar vilket gör området mer tillgängligt för allmänheten. Samtidigt får inte besökarna störa fågellivet eller skötseln av området.

Förvaltning av området

För att områdets utpekade biologiska värden ska bestå och utvecklas krävs att området hävdas kontinuerligt genom bete och slätter. De stora våtmarksarealerna med dålig bärighet är så pass

omfattande att endast betesdjur inte kommer att vara tillräckligt. Skötseln måste bedrivas som en kombination av slåtter och bete, och innan slåttertekniken har utvecklats för att kunna köras på ett rationellt sätt på de blötaste marker måste de öppna hävdade delarna av området regelbundet putsas av. Länsstyrelsen samarbetar nära med markägare för att säkra skötseln i området. Markägarna söker miljöstöd på delar av området och ansvarar själva för bete och slåtter i dessa delar. Länsstyrelsen ansvarar för skötseln av de blötaste och mest svårskötta delarna och har säkerställt tillgång området via nyttjanderättsavtal med samtliga markägare.

De etablerade våtmarkerna i söder måste underhållas så att förutsättningarna för våtmarken och dess funktion bibehålls i enlighet med vattendomen och de vattennivåer som beslutades där i. Det innebär att t.ex. vallar, inlopp och utlopp (munkar) måste underhållas regelbundet, igenväxning på vallarna måste tas bort, stängsling och betesdrift måste anpassas, etc. Öppna vattenspeglar är nödvändigt för flera av de utpekade fågelarterna.

Det finns delar av området som är ohävdade. I dessa områden växer buskar och träd fritt vilket skapar en variation och förutsättningar för andra arter som inte lever i de mest välhävdade delarna av strandängen och betesmarken.

Länsstyrelsen samarbetar med Säffle kommun vad gäller utveckling av besöksanordningar via ett LONA-projekt. Det är viktigt att göra området tillgängligt för besökare samtidigt som det inte får störa fågellivet eller skötseln av område.

För en översiktlig skötselindelning av området, se bilaga 3.

Uppföljning

Uppföljningen av arternas bevarandetilstånd kommer att ske genom att bevarandemålen för området preciseras i nivåsattna s.k. målbildindikatorer. En redogörelse för uppföljning av målbildindikatorerna kommer att finnas i en särskild uppföljningsplan.

Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Bilaga

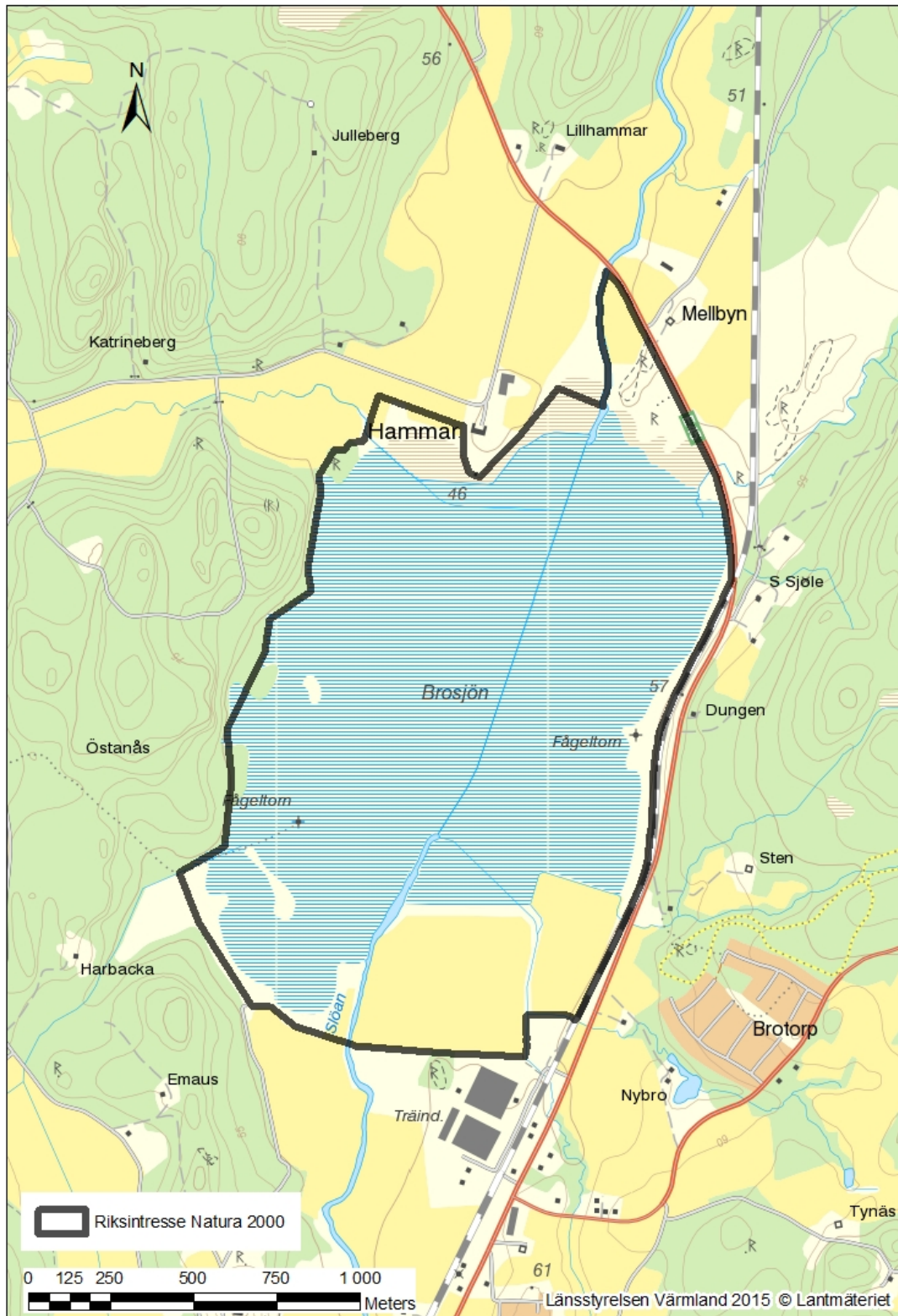
1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Översiktlig skötselindelning

Referenser

- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur – en reseguide*. Trio tryck AB. Örebro.
- Länsstyrelsen Värmland. 1988. *Områden av riksintresse för naturvård 1988:11*
- Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar*
- Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000 - Version 4: 2004-05-07*.
- Ängs- och betesmarksinventeringen 2004
- Jansson, T. 1990. *Brosjön – från fågelsjö och träsk till slåttermad*. VO 1990

Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Brosjön

Bilaga 3. Översiktlig skötselindelning

